

Project Upgrade Studiekeuzeactiviteiten: Voorstel Upgrade studiekeuzeactiviteiten 2019

Aanleiding van het project

Aan succesvol studeren gaat een succesvolle studiekeuze vooraf (Van den Broek et al., 2017; Van den Broek, Wartenbergh, Bendig-Jacobs, Braam, & Nooij, 2015), dat weer vraagt om een succesvol studiekeuzeproces. Volgens Zimmerman en Schunk (2004) is de top drie van de zinvolste activiteiten in het studiekeuzeproces: 1) proefstuderen of meelopen bij de vervolgstudie, 2) bezoeken van een open dag, 3) het realiseren van een snuffelstage.

Bij proefstuderen is al eerder aangetoond dat het een positief effect heeft op studiesucces (Niessen, Meijer, & Tendeiro, 2016). Contact met studenten van de vervolgopleiding scoort ook hoog wat betreft de keuze van een vervolgopleiding. Dit wordt bevestigd in een reeks onderzoeken van Kuijpers en Meijers (2011) die stellen dat een student loopbaancompetenties ontwikkeld als een leersituatie aan drie kenmerken voldoet: het leren moet praktijk-gestuurd en dialogisch zijn en er moeten keuzemogelijkheden zijn. Het voordeel van deze manier van oriënteren is dat studenten komen van zelfreflectie tot zelfselectie (Meijer & Niessen, 2015; Niessen, 2016).

Het opdoen van ervaringen en daarover in dialoog gaan leidt tot diepteoriëntatie. Een belangrijke fase in het studiekeuzeproces, want het exploreren in de diepte bij het maken van keuzes schijnt een positief effect op studiesucces te hebben (Meens, Bakx, & Denissen, 2018). Ondanks de waarde die studenten hechten aan het opdoen van ervaringen, maakt slechts de helft van de studenten gebruik van bovenstaande ervaringen tijdens het studiekeuzeproces.

Proces en stand van zaken

Aan het project Upgrade Studiekeuzeactiviteiten nemen de volgende instituten deel: FLOT, FLOS, HRM/TP, Mens en Gezondheid en De Nieuwste Pabo. Het behoefte onderzoek (fase 1) heeft plaatsgevonden. Hiervoor is de huidige situatie tijdens open dag/meelopen en proefstuderen inhoudelijk in kaart gebracht. Er is een vragenlijst afgenomen tijdens de open dag in april (Eindhoven, Tilburg, Venlo) en november (Eindhoven, Tilburg), onder ouders en potentials om te achterhalen met welk doel zij naar de open dag komen, waar zij staan in het keuzeproces en verwachtingen/wensen/behoefte die zij hebben t.a.v. het aanbod op een open dag. De respons was per doelgroep voldoende om een waardevolle analyse te maken. Voor het meelopen en proefstuderen is meegekeken en informatie opgehaald tijdens de uitvoeringsmomenten.

Vanaf juni tot december (Fase 2) staat het formuleren van advies rondom het herontwerpen van de contactmomenten centraal. Vanaf 2020 vinden in fase 3 hierop de eerste pilots plaats.

Opedane inzichten fase 1

Resultaten Open dag enquête studenten en ouders april 2019

- Aantal respondenten: 84 studenten, 67 ouders
- Het publiek blijkt heel divers, ongeveer 50% heeft een havo achtergrond (en bestaat niet voornamelijk uit laatstejaars) de rest heeft hele diverse achtergronden.
- Ook de fase van het keuzeprocess waarin de bezoekers zitten blijkt heel divers, de bezoekers geven aan in gelijke delen te komen oriënteren, verkennen, verdiepen en knopen doorhakken.
- Het hoofddoel waarvoor 2/3 van de bezoekers komt op een open dag is meer te weten te komen over de inhoud van 1 of meer opleidingen. Wanneer er wordt gevraagd naar andere favoriete manieren van oriënteren op een vervolgopleiding, noemt 80% van de bezoekers: open dagen bezoeken en internet, slecht 20% noemt ook meelopen en proefstuderen.
- De ouders die meekomen naar een open dag geven in 50% van de gevallen aan vooral mee te komen omdat hun kind dat gevraagd heeft, verder zijn ook zij vooral geïnteresseerd in de inhoud van de opleiding. Ouders geven ook aan dat open dagen bezoeken hen de beste manier van oriënteren lijkt. Proefstuderen werd helemaal niet genoemd en meelopen slechts door 6% van de bevroegde ouders.

Resultaten Open dag enquête studenten en ouders november 2019

- Aantal respondenten: 51 studenten, 50 ouders
- Het publiek is iets minder divers, ongeveer 60% heeft een havo achtergrond (leerjaar 4/5) de rest heeft hele diverse achtergronden.
- Ook de fase van het keuzeprocess waarin de bezoekers zitten is iets minder divers dan in april, de bezoekers geven te komen oriënteren (12%), verkennen (28%), verdiepen (40%) en knopen doorhakken (20%). Aankomende studenten gaven in november dus aan iets meer te komen verkennen en minder te komen oriënteren in vergelijking met de open dag in april.
- Het hoofddoel waarvoor 80% van de bezoekers komt op een open dag is meer te weten te komen over de inhoud van 1 of meer opleidingen en op de tweede plek voor de sfeer (43%)
- Wanneer er wordt gevraagd naar andere favoriete manieren van oriënteren op een vervolgopleiding, noemt 90% van de bezoekers: open dagen bezoeken en internet, slecht 10% noemt ook meelopen en proefstuderen.
- De ouders die meekomen naar een open dag geven in 50% van de gevallen aan vooral mee te komen omdat hun kind dat gevraagd heeft, verder zijn ook zij vooral geïnteresseerd in de inhoud van de opleiding. Ouders geven ook aan dat open dagen bezoeken hen de beste manier van oriënteren lijkt. Proefstuderen werd 1x genoemd en meelopen slechts door 10% van de bevroegde ouders.

Analyse resultaten open dag

De meeste studiekeuzers beperken zich tot het bezoeken van de open dag. Eigenlijk wisten we dat al vanuit het onderzoek naar de SKC, maar wordt hier bevestigd. Daarnaast lijken ouders minder bekend te zijn met proefstudeer en meeloopdagen. Aangezien ouders een belangrijke factor zijn in het studiekeuzeprocess ligt ook hier een verbeterpunt.

Bevindingen proefstuderen/meelopen

Uit de observaties en gesprekken tijdens de meeloop en proefstudeer dagen als ook uit de korte enquête op 1 van de proefstudeer dagen blijkt dat studenten de meeloopdag/ proefstudeer dag vaak gebruiken als voorbereiding op een goede start. Terwijl wij er vaak vanuit gaan dat ze het gebruiken als een belangrijk onderdeel van het studiekeuzeproces. Een groot gedeelte van de studenten gaf aan al zeker te zijn van zijn of haar keuze.

Ook weten we uit eigen onderzoek dat studenten die deelnemen aan proefstudeer/meeloop dagen vaak studenten zijn met bepaalde kenmerken (bv. betere time management vaardigheden) waardoor ze meer studiesucces hebben. Ook gaven verschillende opleidingen aan dat zij weinig proefstudeerder/meelopers zien afvallen door zelfselectie voor de poort. Een groot deel van de proefstudeer en meeloop studenten beginnen aan de opleiding.

Daarnaast blijkt uit observatie tijdens de meeloop- en proefstudeerdagen dat studiekeizers hulp nodig hebben bij (zelf)reflectie. Wanneer gevraagd naar hun mening reageerden de studenten voornamelijk met antwoorden op het gebied van sfeer en binding ('gezellig'). Het ervaren alleen lijkt niet automatisch te leiden tot actief reflecteren op de studiekeuze. Hier ligt een kans om als organisator initiatiefrijk de studiekeizer tegemoet te treden en de juiste (studiekeuze) vragen te stellen.

Conclusie

Kijkend naar de bestaande studiekeuzeactiviteiten zien we dat informatievoorziening, sfeer en binding volop aanwezig is. Wat nagenoeg ontbreekt is de studeerkeuze: 'Past het bij mij?' 'Kan ik het aan?' en de reflectie op hetgeen ervaren is tijdens de studiekeuze activiteiten. Beide aspecten zijn cruciaal in het proces van zorgvuldig keuzes maken. Zeker het tweede aspect, weten waar je aan begint door het zelf te ervaren is van groot belang om de motivatie na het starten van de studie vast te houden (Meens, Bakx, & Denissen, under review). Om de bestaande studiekeuze activiteiten effectiever te laten zijn moet hier dus nadrukkelijk op doorontwikkeld worden.

Daarnaast adviseren wij om juist op de open dagen te gaan inzetten met verbeterpunten en minder expliciet op het verbeteren van proefstudeer en meeloopdagen. Als het gaat om studiekeizers zien we de grootste groep tijdens de open dagen en liggen daar de beste kansen om hen te faciliteren in diepte oriëntatie in het studiekeuzeproces

Aanbevelingen

1) Realistische ervaringen aanbieden op de open dag.

- Opdrachten aanbieden die typerend zijn voor de opleiding, bijv. van online proefstuderen (wanneer van toepassing)
- Studenten vertellen en laten zien welke concrete opdrachten de opleiding aanbiedt. De student of medewerker gaat in op persoonskenmerken of vaardigheden, interesses, etc. die een studiekeuzer nodig heeft voor de opleiding. (bijv. afstudeeropdrachten laten zien bijv. pedagogiek: hoe leer je een hoogbegaafd kind om te leren in de praktijk, wat moet je als student kunnen en leuk vinden) Vormidee: speeddate, meet&greet, standjes, voorlichting, inlooplokaal, stempelkaart studiekeuzeactiviteiten)
- Beroepspraktijk (wanneer relevant) betrekken bij beeldvorming over de opleiding.

2) Drempel verlagen naar meeloop- en/of proefstudeerdag

- Bekendheid geven over inhoud programma van meelopen en/of proefstuderen en nut van deze activiteit voor studiekeuzer inzichtelijk maken
- Informatiestand of duidelijk aanspreekpunt tijdens open dag (bijv. fysieke inschrijfplek/lijst/persoon, direct tijdens open dag of na voorlichting in laten schrijven)
- Ouders attenderen op, en informeren over meerwaarde van meelopen- en/of proefstuderen

3) Faciliteren in reflectie tijdens open dag (reflectievragen)

- Voorlichting over hoe maak ik een studiekeuze
- Oriëntatiepad voor bezoekers ihkv studiekeuze loopbaanbegeleiding (diensten SV & M&C, studentcoaches)
- In aanbod toevoegen: past deze opleiding bij mij? (fysieke ruimte of stand met medewerkers/studenten, voorlichting, etc.)
- Houding en mindset medewerkers en studenten op open dag (actie rol en taakbeschrijving)
- Aanmelden voor open dag: hoe bereid ik me voor op de open dag d.m.v. DM actie of anderszins.

4) Realistische ervaringen aanbieden tijdens meeloopdag- en/of proefstuderen

- Meeloopstage
- Vak meelopen
- Voor havisten: profielwerkstuk op hbo doen

5) Faciliteren in reflectie tijdens meeloop- en/of proefstudeerdag

- Houding en mindset medewerkers en studenten tijdens meeloop- en/of proefstudeerdag (taak- en rolbeschrijving)